

Nemzetpolitikai összefoglaló

2013. 23. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Németh Zsolt: nincs külön magyarországi és határon túli magyar érdekek

Nincs külön magyarországi és határon túli magyar érdekek - emelte ki Németh Zsolt külügyi államtitkár vasárnap a főváros XXII. kerületében tartott Nemzeti Összetartozás Napi ünnepségen. Németh Zsolt rámutatott: minden magyar érdeke, hogy kihozzuk a határok feletti összetartozásból amit lehet, erre hívja fel a figyelmet évről-évre a nemzeti összetartozás napja. Hozzátette: az év minden napján, és nemcsak ünnepi keretek között, hanem „szürke hétköznapi aprómunkával” kell megtenni mindent ezért az eredménymaximalizálásért. A külügyi államtitkár hangsúlyozta: mindent meg kell tenni itthon, az anyaországban a hazai élet szervezésével az államigazgatásban, az önkormányzatokban, a gazdaságban és a szellemi életben azért, hogy a határon túliak „magától értetődő kapcsolódási pontokat” találjanak. Meg kell tenni mindent, hogy a határon túli magyar szervezetekkel, - így az Erdélyi Magyar Néppárttal és az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanáccsal is -, olyan együttműködési programokat alakítsanak ki, amelyek minden szakterületen felszabadítják az összetartozásban rejlő energiákat, és értéket teremtenek. Ezáltal pedig megőrzik és átörökítik az új nemzedékeknek az összetartozást - mondta. Németh Zsolt úgy folytatta: meg kell tenni mindent ezekért a célokért a szomszédos országokkal és a nemzetközi partnerekkel való együttműködésben is, olyan projektek indításával, amelyek szorosabbá teszik a kapcsolatokat a magyarországi és a szomszédos országok társadalma, nemzeti és gazdasági között. A külügyi államtitkár szerint minél szabadabb és stimuláltabb környezetben élnek otthon a határon túli magyarok, annál többet tudnak kihozni képességeikből. Ezért kérik őket autonómiát és ezért támogatjuk mi az autonómia törekvéseiket - fejtette ki. Hozzátette: Nyugat-Európa számos országában beigazolódott, hogy a kisebbségek területi és kulturális autonómiaformái segítik az önmegvalósítást, az energiák felszabadulását, és ez így van a Kárpát-medencében is. „Több autonómia, több teljesítmény. Több teljesítmény gyorsabb felemelkedés. Gyorsabb felemelkedés jobb Közép-Európa” - foglalta össze a külügyi államtitkár a nemzeti összetartozás programját. Tótkés László, EP-képviselő az ünnepségen azt mondta: Trianon nem egyedi, egyszeri esemény, hanem 93 éve tartó gyilkos folyamat, és „állandó poszttrianoni traumában élünk”. Ezért nagyon fontos az anyaország támogatása a külhoni magyarság számára - hangsúlyozta az erdélyi politikus. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke szerint ez az ünnep egy történelmi eseményen, Trianonon, és egy kristálytisztá eszményen alapul, ami nem más, mint az összetartozás. Ez az, ami magyarok százezreit gyűjti össze ezekben a napokban, „gyásznap helyett, az egymásra találás napját éljük át”.

MÁÉRT Külügyi és Jogi Szakbizottság: hangsúlyosan fognak megjelenni a nemzetpolitikai kérdések a magyar diplomáciában

Nagyon hangsúlyosan fog megjelenni a magyar diplomáciában a külhoni magyarok életét befolyásoló négy téma: az állampolgárság, a területi közigazgatás, a nyelvi jogok és a szimbólumhasználat, valamint az oktatás kérdése - közölte Németh Zsolt külügyi államtitkár a Magyar Állandó Értekezlet Külügyi és Jogi Szakbizottságának ülése után kedden. Az állampolgárságról elmondta, hogy a jövőre esedékes magyarországi választásokon a külhoniak regisztrációja és választási részvételének gördülékeny lebonyolítása számos intézkedést fog hozni. Ebbe illeszkedik például a konzuli szolgálat

fejlesztése is – tette hozzá. Kérdésre válaszolva a kettős állampolgárságról elmondta, a külföldieknek „joga van ahhoz, hogy magyar állampolgárok legyenek, és élvezik teljes támogatásunkat ebben”. Hozzátette: „jó esély arra, hogy megállapodás alakuljon ki szomszédainkkal, akikkel erre szükség van, főleg Szlovákiával”. A közigazgatásról szólva hangsúlyozta, hogy több szomszédos országban napirenden van, vagy napirendre kerülhet a területi közigazgatás reformja. Úgy vélte, a határon túli magyarok számára nem mellékes milyen közigazgatási egységek jönnek létre, elvonnak-e jogokat a helyi vagy megyei önkormányzatoktól, vagy több jogkört kapnak-e. A nyelvi jogok és a kisebbségek szimbólumhasználatáról Németh Zsolt megemlítette, a szakbizottság megnyugvással fogadta, hogy az elmúlt hónapokban „a felhevült székelyzászló-háború gyakorlatilag győzelemmel végződött”. A nyelvhasználatban fontos kérdésnek nevezte, hogy regionálisan hivatalos nyelv lesz-e Romániában a magyar, ahogy az RMDSZ kezdeményezte, Ukrajnában pedig végrehajtják-e az erről szóló törvényt.

Izsák folytatná az SZNT élén

A Marosszéki Székely Tanács jövőre is Marosvásárhelyen szervezné az autonómiatüntetést. A szervezet tagjai hétfőn este fogadták el azt a javaslatot, miszerint 2014. március 10-én újból a postaréti vesztőhelyen tartásuk a Székely Szabadság Napját, ahonnan a tömeg ezúttal is végigvonulna a városházáig. Csíki Sándor, Marosszék Székely Tanácsának elnöke szerint amennyiben a Székely Nemzeti Tanács országos vezetősége is elfogadja a javaslatukat, a jövőben még több autonómiapárti polgárt vonultatnának fel Marosvásárhely utcáin. Mint ismeretes, a szervezők becslései szerint az idén mintegy harmincezeren vettek részt az autonómiatüntetésen, ezzel szemben a rendőrségi jelentésben csupán négy-ötezer személy szerepelt. A marosszéki küldöttek ugyanakkor újabb mandátumra javasolták Izsák Balázst, az SZNT jelenlegi elnökét. A titkos szavazás során az országos tanács jelenlegi vezetője valamennyi voksot megkapta. A június 22-ei választásokra készülő elnök legfontosabb feladatának az európai polgári kezdeményezés véghezvitelét és az újabb autonómia-statútum parlament elé terjesztését jelölte meg. Mint mondta, annak mindkét benyújtási módját számba vették: amennyiben az RMDSZ egyik képviselője sem vállalja fel, aláírásgyűjtéssel polgári kezdeményezést indítványoznak.

Az MPP és az EMNP is közös fellépést szorgalmaz

Az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) és a Magyar Polgári Párt (MPP) is üdvözölte az RMDSZ szombati kongresszusán elhangzott bejelentést, miszerint a szövetség törvénytervezetet nyújtana be a Székelyföld területi autonómiájáról. A polgári párt vezetőségének múlt hétfői közleménye rámutat: az MPP reméli, hogy amennyiben a bejelentést tettek is követik, nem fordul elő olyan szégyenteljes eset, amikor a szövetség honatyaí kivonulnak a törvényhozás üléséről, ha a székely autonómia kérdése szerepel napirenden. A polgári párt úgy értékeli, az RMDSZ tizenegyedik kongresszusa mérföldkő lehet az erdélyi magyarság életében, hiszen ezen „a generációváltás mellett egy egészséges szemléletváltás jelei is megmutatkoztak”. „Meggyőződésünk, hogy stratégiai kérdésekben csak közös erővel tudunk eredményt elérni. A Magyar Polgári Párt nyitott a párbeszédre, éppen ezért örömmel fogadunk minden olyan megnyilvánulást, amely a nyitás irányába

hat” – olvasható továbbá az MPP közleményében. A párt Kovászna megyei elnöke, Kulcsár Terza József ezzel szemben egy csütörtöki sajtótájékoztatón kifejtette, hogy időpazarlás egy újabb autonómia-tervezet összeállítására és népszerűsítésére, az RMDSZ erre vonatkozó bejelentése meglátása szerint annak a jele, hogy a szövetséget nem foglalkoztatja a magyar közösség autonómia-igényének teljesítése. Az MPP háromszéki elnöke szerint az RMDSZ politikusai módosíthatnák, javíthatnák az SZNT autonómia-státútumát, ha elavultnak vélik azt, utána pedig sürgősen a törvényhozás elé kellene terjeszteniük azt. „Az RMDSZ csíkszeredai kongresszusán elhangzott, hogy a szövetség benyújt egy autonómia-tervezetet, de tudjuk, hogy ezt 25 év alatt nem tette meg, ezért úgy véljük, újra húzzák az időt. Nincs idő arra, hogy az RMDSZ egy új változatot dolgozzon ki” – fejtette ki Kulcsár Terza József.

Toró T. Tibor, az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) elnöke szerint Kelemen Hunor közös fellépésre vonatkozó kijelentése akkor lett volna igazán hiteles, ha a két erdélyi magyar párt képviselőit is meghívják az RMDSZ-kongresszusra. Úgy véli, ez annak a jele, hogy az RMDSZ képtelen feldolgozni, hogy már nincs egyedül az erdélyi magyar politika színterén. „Mindez azonban nem akadályozza annak, hogy az autonómia ügyében konszenzust és a közös cselekvési tervet alakítsunk ki. Állunk elébe az együttműködésnek” – szögezte le a néppárt elnöke. Toró kifejtette, örül annak, hogy Kelemen Hunor is arra a következtetésre jutott, hogy az autonómia kérdésében összefogásra van szükség, hiszen a Néppárt már rég hangoztatja, hogy nem elég a kamarillaegyezségekre alapozó parlamenti jelenlét. Toró szerint „amióta az RMDSZ levedlette a szövetség jellegét és párttá alakult”, ez az első kongresszusa, ahol ilyen terjedelemben és mélységben terítékre került az autonómia ügye, hiszen korábban ezt a kérdést igyekeztek a szőnyeg alá söpörni. Toró ugyanakkor elmondta, óvatos optimizmussal várja, hogy eljussanak a közös politikai cselekvésig. Reméli, a szövetség nem marad a retorika szintjén, mint ahogyan azt számtalanszor tette a választási kampányokban. „Akkor bizonyosodik be, hogy ez nemcsak üres ígéret, ha az RMDSZ tényleg benyújtja a törvénytervezetet a Székelyföld autonómiájáról”- szögezte le Toró.

Az RMDSZ a csíkszeredai kongresszusán jelentette be, hogy autonómia-tervezetet dolgoz ki és nyújt be a román törvényhozásban, amely valóban jelentős változás a Szövetség eddigi álláspontjában. Bár az autonómia eddig is az RMDSZ programjának szerves részét képezte, a bukaresti parlamenti benyújtást értelmetlennek és haszontalannak, egyesek éppen károsnak ítélték meg. A döntésben minden bizonnyal szerepet játszott, hogy a Szövetség jelenleg ellenzékben politizál, így a kormányzati felelősség és a koalíciós szolidaritás nem gátolja, továbbá az esélytelenség nyugalmával nyújthat be egy ilyen dokumentumot. Szerepet játszik a döntésben ugyanakkor az RMDSZ székelyföldi vezetőinek markánsabb kiállása és ezzel összefüggésben a belső erőviszonyok lassú átalakulása. Végül nem elhanyagolható tény, hogy egy autonómia-tervezet részletes kidolgozásával és parlamenti benyújtásával éppen ellenzéke, az EMNP és az MPP vitorlájából foghatja ki a szelet. A két kisebb párt fő üzenete épp az autonómia és az RMDSZ ezzel kapcsolatos – megítélésük szerint túl lassú és nem elég határozott – tevékenysége, így a Szövetség éppen azt hajtja végre, amit az EMNP és az MPP nem tudott megtenni az utóbbi években: kidolgoz egy autonómia-tervezetet és beemeli a román politika és közvélemény napirendjére.

Napirenden marad Lomnici Zoltán és Gubík László petíciója az EP-ben

Az Európai Parlament (EP) petíciós bizottsága napirenden tartja a Lomnici Zoltán által beadott és Gubík László által is aláírt petíciót, amely a szlovák állampolgársági törvény azon rendelkezését kifogásolja, amely szerint elveszíti a szlovák állampolgárságát az, aki felveszi egy másik országét. Hankiss Ágnes, a testület fideszes tagja tájékoztatása szerint sikerült időt nyerni, a testület ugyanis úgy döntött, mindaddig napirenden tartja a kérdést, amíg a szlovák alkotmánybíróság nem dönt az ügyben. Azt ugyanis a szlovák alaptörvény is kimondja, hogy akarata ellenére senkit nem lehet megfosztani szlovák állampolgárságától. A szlovák fél a vitában azt hangsúlyozta, hogy az uniónak ebbe nincs beleszólása, az állampolgárság szabályozása tagállami hatáskör. Ezt Hankiss sem vitatta, de elmondta, hogy az a „brutalitás”, amellyel a törvényt az érintettek végrehajtják, az már nem tagállami hatáskör, ez ugyanis emberi alapjogokat sért, ami szerinte nagyon is uniós kompetencia. A petíciót jegyző Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke úgy vélekedett, hogy a mai a felvidéki magyarság napja Brüsszelben, mert mind a Benes-dekrétumok sérthetlenségét kimondó pozsonyi parlamenti határozat, mind az állampolgársági törvény ügyében beadott petíció napirenden maradt. Ez olyan siker, ami talán a szlovákokat is elgondolkodtatja - fogalmazott a Legfelsőbb Bíróság egykori elnöke. Mészáros Alajos, a Magyar Közösség Pártja EP-képviselője azt tartotta fontosnak kiemelni, hogy szerinte amit meg lehetett tenni, azt megtették. Párttársa, Bauer Edit rámutatott, hogy bár egyes politikusok megpróbálták úgy beállítani, mintha az volna, de ez nem szlovák-magyar vita, a 433 állampolgárságától megfosztott ember többsége ugyanis nem magyar nemzetiségű, a legtöbbben csehek. Tőkés László, egykori királyhágómelléki református püspök úgy vélekedett, hogy a szlovák törvény egyértelműen a magyarok ellen irányul. Elmondta, hogy az ülésen egyfajta egyensúlyozási törekvést vélt érzékelni. „Valahol érzékelik az Európai Parlamentben, hogy túlságosan messze mentek el a Magyarország elleni eljárásmodban” - hangsúlyozta az erdélyi magyar politikus, aki szerint például az Európai Bizottság alapjogi biztosa nem törődik a külhoni magyar kisebbségekkel, miközben a magyarországi kisebbségek miatt aggodalmát fejezi ki. Tőkés annak a véleményének is hangot adott, hogy Orbán Viktor és Robert Fico kormányfő kétoldalú találkozója „nagy mértékben meghatározhatja a (szlovák) alkotmánybíróság köztudottan politikai beállítottságú objektivitását”. Berényi József, a Magyar Közösség Pártjának elnöke is eljött a bizottsági ülésre Brüsszelbe, bár a zárt ülést végül nem követhette figyelemmel a teremben. A pártelnök úgy véli, a petíciós bizottság döntése a szlovák alkotmánybíróság döntését is felgyorsíthatja, sőt, akár annak kereteit is meghatározhatja. „Szlovákiának döntenie kell, hogy ezt a kérdést megoldja az alkotmány értelmében civilizált módon, vagy ezt a vitát, veszekedést továbbra is folytatni akarja európai szinten” - húzta alá a jelenleg parlamenten kívüli párt vezetője.

Berényi-Bugár vita a felvidéki magyarság helyzetéről

Parázs vitát folytatott pénteken Berényi József, a Magyar Közösség Pártja (MKP) és Bugár Béla, a Most-Híd szlovák-magyar párt elnöke Révkomáromban a felvidéki magyarságot érintő aktuális témákról. A két pártelnök a tavalyi parlamenti választások óta először ült le nyilvános vitára, és az eseményt több felvidéki magyar hírportál is élőben közvetítette. A vita során Berényi József a magyar érdekképviselet egységes fellépésének, illetve az

autonómia felvállalásának fontosságát hangsúlyozta, és rámutatott, hogy pártja magyar identitását fenntartva kívánja keresni az együttműködés lehetőségeit. Bugár Béla úgy vélte: a magyarság érdekeinek érvényesítéséhez alternatív utakon is el lehet jutni, az autonómia megteremtéséhez szerinte leginkább arra lenne szükség, hogy azzal a szlovák közvélemény is megismerkedjen. A közel két órán át tartó magyar-magyar pártelnöki vita központi témái a magyar érdekérvényesítés, az autonómia, a kettős állampolgárság, a vasúti kétnyelvűség, a leszakadó déli régió problémái és a megyei választások voltak. A felvidéki magyarok érdekérvényesítésével összefüggésben Berényi József azt hangoztatta: mivel az elmúlt 20 év során 110 ezerrel csökkent a Szlovákiában élő magyarok száma, az MKP-nak ennek értelmében kell alakítania a politikáját, és ennek egyik fontos pontja, hogy vissza kell hozni a köztudatba az autonómia témáját. „Nem számíthatnak szélsőséges javaslatnak az autonómiát célzó indítványok” - fogalmazott, hozzátéve: az autonómia megvalósítása melletti kiállás ma már trendnek számít Közép-Európában. A Most-Híd elnöke az érdekérvényesítés témájában annak a véleményének adott hangot, hogy a magyarság érdekeit szolgáló eredményekhez csak a szlovákokkal való egyezkedés által lehet eljutni. „Fontos, hogy mi helyzetet teremtünk, a civil társadalom pedig nyomást gyakoroljon” - hangoztatta Bugár Béla. A Most-Híd által a pozsonyi parlament elé terjesztett - a kisebbségi nyelvhasználati törvényt és a vasúti törvényt módosító - javaslatra utalva hozzátette: jelenleg is ez folyik, és ha ezt a módosítást sikerül második olvasatba juttatni, akkor két olyan dolgot is sikerülhet keresztülvinni, ami javít a helyzeten. A vita létrejöttét mindkét pártelnök pozitívan értékelte, és bár konkrét megegyezés nem született, a vita folytatásától egyikük sem zárkózott el.

Pásztor: A tartomány és a köztársaság párbeszéde révén kell megoldani a problémákat

Pásztor István, a Tartományi Képviselőház elnöke úgy véli, a tartományban fennálló problémákról, amelyek már évek, sőt évtizedek óta léteznek, s amelyeket a nemrég meghozott Nyilatkozat csak hangsúlyossá tett, különböző szinteken kell tárgyalni, elsősorban a köztársasági és a tartományi kormány szintjén. „Csakis a Vajdaság alkotmányos és törvényes jogainak védelméről szóló nyilatkozatban definiált problémákról való tárgyalással lehet eljutni a megfelelő megoldásokig, és csökkenteni a társadalmunkban tapintható feszültséget” – mondta Pásztor a Tanjucnak adott interjújában. Pásztor úgy véli, senkinek nem célja, de nem is érdeke növelni az amúgy is meglévő feszültséget, és hangsúlyozta, hogy általános érdek és mindennél fontosabb feladat ennek a feszültségnek a szintjét mérsékelni. Mint mondta, ezt csak higgadt és „normális” beszélgetéssel lehet elérni, úgy, hogy a felek a beszélgetést ne „pártközi leszámolásként és egymás megbélyegzéseként” éljék meg. Éppen ezért juttatta el a Nyilatkozat szövegét a szerbiai parlament elnökéhez, a szerb kormányhoz, az érintett minisztériumokhoz. Pásztornak meggyőződése ugyanis, hogy a dokumentum tartalmának alapos áttanulmányozása elvezet a tárgyalások folytatásához minden kérdésben, mindkét fél melegegésére. Minden kérdés megoldása azonban – véli Pásztor – nem várható kizárólag Belgrád és Újvidék kommunikációjától, a tartományi intézményeknek is kezdeményezniük kell ebben a vonatkozásban. Vonatkozik ez elsősorban a tartomány illetékességét érintő kérdésekre, a pénzellátásról szóló törvényre, és más olyan kérdésekre,

amelyekről a tartománynak pártérdekektől függetlenül kellene állást foglalnia, s amelyet a tartományi parlament is megszavaz. Áder János magyar elnök közelgő viszonzó látogatásáról szólva Pásztor elmondta, rendkívül jelentős lépésről van szó, mert lezárja a közös múlt egy fejezetét, és új távlatokat nyit a két ország és a két nép kapcsolatainak elmélyítésére és erősítésére. Pásztor rámutatott arra is, hogy Szerbia és Magyarország elnökeinek közelgő közös főhajtása a szerb és a magyar áldozatok emléke előtt jó példaként szolgálhat az egész régió számára.

Dacic: Vajdaság nem lehet állam az államban

Vajdaság autonómiáját szavatolja Szerbia alkotmánya, de „Vajdaság nem lehet állam az államban”, és „Vajdaság autonómiája Szerbián belül, nem pedig Szerbia ellenében van” – jelentette ki Ivica Dacic kormányfő Brüsszelben. „Vajdaság autonómiája alkotmányos kategória, és nem áll szándékunkban ezt korlátozni, hanem fejleszteni fogjuk, az alkotmánnyal összhangban” – húzta alá Dacic, aki ezzel válaszolt az Európai Parlament külpolitikai bizottságában Ivo Vajgl szlovén képviselő részéről elhangzott kérdésre, amely azt firtatta, vajon az a politikai tevékenység, amely Vajdaság autonómiájának korlátozására irányul, a kormány politikájának a része, vagy inkább hagyná a szerb kormány, hogy bizonyos módon Vajdaság továbbra is Szerbia európai eltökéltségének fáklyavivője legyen. Dacic megjegyezte, ahogyan egyesek Európában azt mondták, Koszovó északi része nem lehet szerb köztársaság, ugyanúgy „mi sem mondhatjuk most Szerbiában, hogy rendben, legyenek Vajdaságnak olyan illetékességei, mint egy államnak”.

UMDSZ-siker a beregszászi polgármester-választáson

Az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) és a vele szövetséges kormányzó Régiók Pártja (PR) által indított Babják Zoltán a szavazatok 55 százalékának megszerzésével győzött a vasárnapi időközi polgármester-választáson Beregszászban. A mintegy 50 százalékos részvétel mellett lezajlott választáson második helyen Olga Bizilja, a Kárpátalján befolyásos Egységes Centrum (JC) párt jelöltje végzett a voksok 23 százalékának megszerzésével. A harmadik helyezett Orosz Géza, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) indított a polgármester-választáson, a szavazatok 11 százalékát kapta. A kárpátaljai magyarság kulturális és oktatási központjának számító Beregszászon azért tartottak előrehozott polgármester-választást, mert a tavaly őszi ukrán parlamenti választásokon mandátumot szerzett Gajdos István korábbi polgármesternek le kellett mondania tisztségéről. Városvezetői céljairól Babják Zoltán, aki mostanáig Beregszász első polgármester-helyettesi tisztségét töltötte be, elmondta: hétfőtől nem kezdődik új korszak a településen, egy megfelelően felkészült csapat folytatja majd az eddigi munkát oly módon, hogy annak a legkézzelfoghatóbb eredményei legyenek. Legfőbb céljaként a város idei költségvetése által nyújtott lehetőségek lehető legracionálisabb kihasználását jelölte meg, ami a helyzet stabilizálását, a közműszolgáltatások megfelelő biztosítását jelenti. Kifejtette: a polgármesteri mandátum idejéből fennmaradó mintegy két és fél év alatt igyekszik a legteljesebb mértékben magvalósítani választási programját. Babják választási programjában a többi között célul tűzte ki, hogy közelebb hozza egymáshoz azokat az embereket, akik fontos szerepet játszanak Beregszász társadalmi,

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG
STRATÉGIAI TERVEZŐ ÉS TÁJÉKOZTATÁSI FŐOSZTÁLY

kulturális és gazdasági életében. Kiemelt jelentőségűnek nevezte olyan feltételek megteremtését, amelyek közepette mind a magyarok, mind az ukránok otthonosan érezhetik magukat a városban.

